

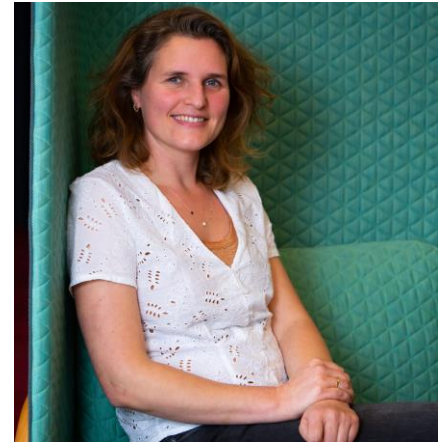
Kunst en cultuur toegankelijk voor iedere inwoner

Een gemeentelijk toekomstperspectief

Even voorstellen

- **Fenna van Hout**
- Doel: informeren over aanleiding en totstandkoming propositie Samen cultuur borgen
- Aan het einde dialoog met elkaar
- Tussendoor: vragen stellen mag
 - Rol VNG: vertegenwoordigt gemeenten op het gebied van cultuur- en erfgoedbeleid en ondersteunt hen (kennisdeling etc.)
 - Mijlpaal: Propositie cultuur gepubliceerd in januari 2024
 - Want ...er gebeurt al heel veel in gemeenten! Voorbeelden op de startpagina van deze presentatie

De feiten. Gemeenten 'in the lead'

Het culturele stelsel/ infrastructuur reikt verder dan de BIS (Basisinfrastructuur-betaald door het rijk) en is over alle Nederlandse gemeenten verspreid

Lokaal ligt de culturele basis: verhalen, podia, bibliotheken, musea, de eerste kennismaking (al dan niet in school), vrijetijdsbesteding, ontwikkelen talent. Het rijk richt zich op 'de top': deze samenhang kan en moet veel beter.

Er is een groot verschil tussen gemeenten; tussen stad en regio en ook behoefte aan politiek-bestuurlijke 'stabiliteit'

Gemeenten zijn voor een belangrijk deel (60%) verantwoordelijk voor de publieke financiering van culturele instellingen. Gemeenten als *eerste overheid* als het gaat om cultuur

Positiebepaling van gemeenten (januari '24)

Samen cultuur borgen

Propositie van gemeenten

Uitvoeringsprogramma langs vier pijlers

❖ Cultuurwaarde

Wat vinden gemeenten? zie ook propositie

- Cultuur is een recht (in Grondwet vastgelegd) en is een publieke verantwoordelijkheid;
- Op zichzelf staand én van maatschappelijke meerwaarde voor tal van andere domeinen;
- Verbinding met de sociale basis: vanzelfsprekend, voor iedereen, motor voor samenleven;
- Fundament maar tevens kwetsbaar: werken aan een stabiele basis voor inwoners en makers

Wat is nodig? Cultuur in zorg en gezondheid: gezond leven en ouder worden – inzet op preventie (van zorg naar preventie) en cultuur als onderdeel van de sociale basis

❖ **Cultuurstimulering: educatie, participatie, deelname**

Wat vinden gemeenten?

- Basisvoorziening in elke gemeente
- Cultuur toegankelijk voor iedere inwoner
- Breed cultuurbegrip
- Cultuur verplicht in onderwijs

Wat is nodig? Visie op talentontwikkeling mede vanuit perspectief Omkering kansengelijkheid – kinderen en jongeren tijdens hun schoolloopbaan en in de naschoolse sfeer gelijke kansen bieden voor culturele (talent)ontwikkeling.

En fair pay mbt inzet cultuurprofessionals; op basis van eerlijke beloning

❖ **Cultuurspreiding**

Wat vinden gemeenten?

- Betere balans tussen top en basis. Regio's alleen van onderop: geen aparte bestuurslaag
- Landsdekkende samenwerkingsafspraken tussen de overheidslagen
- Werken aan een basisinfrastructuur die recht doet aan regionale verschillen. Afspraken over regionale voorzieningen voor ontsluiten van het aanbod
- Vereenvoudigen van regelingen, betere afstemming
- Investeren in de regio

Wat is nodig? Culturele basisvoorzieningen (maatsch vastgoed) in kaart via landelijke inventarisatie van bestaande data en/of informatie + plek van de voorzieningen als onderdeel van de fysieke leefomgeving

Aandacht voor governance en samenwerkingsverbanden op regionaal niveau- werkbare instrumenten voor de toekomst

❖ **Cultuurfinanciering**

Wat vinden gemeenten?

- Verkenning wettelijke taak voor gemeenten
- Fair pay: omgaan met verschillen en oproep ophoging gemeentefonds
- Oormerken middelen
- Landelijk cultuurfonds met regionale/provinciale afdelingen

Wat is nodig? Onderzoek naar invullen van de één overheidsgedachte, waaronder wettelijke verankering voor een nieuw cultuurbestel vanaf 2029

Wat kunnen gemeenten doen? Voorbeeld uit pijler 2

- Denk aan het opstellen van een gemeentelijke cultuurvisie met daarin een horizon van 8 jaar. Die biedt de mogelijkheid om te bouwen aan ontwikkeling en zekerheid voor lokale culturele ankers. Alleen met een langere looptijd loont het om te investeren in (vast) personeel en een goed vrijwilligersbestand om te kunnen programmeren op de behoefte van inwoners.
- In opdrachtverlening aan zorg- en welzijnspartijen aandacht voor de maatschappelijke waarde van cultuur voor hun zorg en welzijnsopgaven, zichtbaar in het bestek.
- Denk aan het benutten van bestaande regelingen, zoals de 'Brede' SPUK in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord, voor de inzet van intermediairs, ook wel cultuurcoaches, op de verbinding cultuur en bijvoorbeeld (positieve) gezondheid/gezond leven.
- Denk aan het maken van samenwerkingsafspraken met andere gemeenten, bijvoorbeeld op talentontwikkeling, zodat de voorzieningen onderling verbonden zijn en talenten een podium krijgen en begeleiding in hun culturele loopbaan.

Actualiteiten cultuur

- Juni 2023 Rapport *In de Schijnwerpers* van Bureau Berenschot
 - Groeipotentie voor de culturele sector door bijdragen aan maatschappelijke opdrachten
- Januari 2024 Raad voor Cultuur met stelseladvies *Toegang tot cultuur*
- April 2024 VNG reactie op het stelseladvies
- Mei 2024 Hoofdlijnenakkoord Kabinet Schoof en reactie VNG
- Impactanalyse van voorgenomen regeringsbeleid op kunst- en cultuursector.
- VNG maakte onderdeel uit van het consortium
- Regeerprogramma en eerste reactie VNG

Taken en middelen in balans

In het overhedenoverleg van 19 augustus hebben we met het kabinet afspraken gemaakt over gezamenlijk nader onderzoek op 4 voor gemeenten en kabinet belangrijke thema's:

- bestaanszekerheid
- versterking van het voorzieningenniveau in alle gemeenten
- aandacht voor de relatie tussen het zorgdomein en het sociaal domein
- het versnellen van de woningbouwopgave

Met treffende voorbeelden willen we zichtbaar maken wat voor impact de disbalans tussen taken en middelen heeft op de ambities van het kabinet, de ambities van gemeenten en de consequenties voor inwoners. Daarbij hebben we benadrukt dat we de ambities van het kabinet delen, maar dat de bezuiniging op het Gemeentefonds vanaf 2026 contrair is aan deze ambitie

Uit: reactie VNG op regeerprogramma

Domino-effect

De ongecoördineerde stapel van bezuinigingen en maatregelen heeft een enorme impact op de hele kunst- en cultuursector, zowel op de korte als op de lange termijn. We hebben het dan over verhoging van de btw op cultuur, verhoging van de kansspelbelasting, aanpassing van de geefwet en korting op gemeente- en overheidssubsidies voor cultuur. De optelsom daarvan zorgt voor een negatief domino-effect: zowel de maatschappelijke waarden van cultuur als de werkgelegenheid en bestaanszekerheid worden aangetast. Cultuur wordt duurder en minder toegankelijk. En voor jong talent in de cultuursector wordt het steeds moeilijker om aan de slag te gaan of te blijven. En dat zijn nog maar een paar voorbeelden.

Kernboodschap uit impactanalyse

Dialogoog

- Wat is uw ervaring met de waarden van kunst en cultuur? Merkt u die waarden? Voelt u die waarden? Hoe voelen of ervaren inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, die?
 - Hoe denkt u over 'kwaliteit' van kunst en cultuur? En wat heeft uw gemeente er voor over? Oftewel: hoe kijkt u naar de 'prijs-kwaliteit' verhouding van cultuur in uw gemeente?
 - Is het nodig om andere dingen op te geven om cultuur in uw gemeente te borgen? Wat geeft u ervoor op?
- > Denk bijvoorbeeld aan een concrete situatie van de gemeente als kweekvijver voor jong talent, via vrijetijdsaanbod. Of om gezinnen in armoede 'plezier' te gunnen via kortingen. Of als stimulator van culturele kennismaking via scholen...etc.

Hartelijk dank

Vragen: Fenna.vanhout@vng.nl